

Ἁγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς: «Πάτερ ἡμῶν»

Παρουσίαση βιβλίου

Μετάφρασις, ἐπιμέλεια, ἔκδοσις: Πέτρου Μπότση, Ἀθήναι 2003
Προέλευση κειμένου: <http://www.alopsis.gr/alopsis/velimiro.htm>

Ὅταν σὲ κάποιον ἄνθρωπο, καὶ μάλιστα ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας, δοθῇ χάρισμα λόγου θεολογικοῦ καὶ αὐτὸ συναρμοσθῇ μέ βίο ὅσιακὸ καὶ φθασμένες εὐαγγελικὲς ἀρετές, τότε θάλλουν ἀναστήματα ὅπως αὐτὸ τοῦ Σέρβου ἐπισκόπου Ἀχρίδος, καὶ μετέπειτα Ζίτσας, Νικολάου Βελιμίροβιτς. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ πνοὴ ζωῆς μέσα στὰ ἔργα του, ἀλλὰ καὶ ἡ τιμὴ του ὡς Ἁγίου, ποὺ ἡ συνειδησις τοῦ σερβικοῦ λαοῦ τοῦ ἀπέδωσε ἀμέσως μετὰ τὴν κοίμησίν του στὶς 18 Μαρτίου τοῦ 1956. (Στὸ Λέλιτς, τὴν ἰδιαιτέρα του πατρίδα, εἶχαν κτίσει ἀπὸ τότε ναὸ πρὸς τιμὴν του). Ἴσως γι' αὐτὸ καὶ ὁ κ. Πέτρος Μπότσης τὸν ἀναγράφει ὡς Ἅγιο στὴν μετάφρασι τεσσάρων κειμένων του, ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχη ἀγγλικὴ ἔκδοσι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ὁσίου Παϊσίου Βελιτσκόφσκυ στὴν Ἀριζόνα τῶν Η.Π.Α.

Μοιάζει ἔτσι νὰ ἐκπληρώνεται ἡ εὐχὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ὑόρκης, ὁ ὁποῖος, προλογίζοντας τὴν πρώτη ἔκδοσι τοῦ βιβλίου (1916), ἀναφέρει περὶ τοῦ πρώτου κειμένου, τοῦ «Πάτερ ἡμῶν»: «Θὰ τοῦ ἄξιζε νὰ φθάσει σ' ἓνα εὐρύτερο κύκλο ἀναγνωστῶν. Ἔχει μία πρωτοτυπία στὸ πνεῦμα, τὴν μέθοδο καὶ τὴν γλῶσσα, ποὺ τὸ ξεχωρίζει ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐρμηνεῖα τῆς Κυριακῆς προσευχῆς». Εἶναι ὅμως ἓνα βιβλίον «δύσκολον» γιὰ τὸν νεο-Ἕλληνα, ἀλλὰ καὶ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον γενικότερα. Καὶ αὐτὸ διότι εἶναι ἀπλό, ἄμεσο, ποιητικόν, πραγματικὸν κῆρυμα ἀγίας καρδιάς. Ἀλλ' ἡ ψυχὴ κάθε βασιανισμένου ἀνθρώπου, ἀπελπισμένου ἀπὸ κάθε «παρηγορίαν» τοῦ κόσμου τούτου, ποὺ ἐλπίζει μ' ὅλα ταῦτα ἀκράδαντα στὸν Θεόν, βρίσκει ἀμέσως τὸ νόημα, τὴν «γλῶσσα», τὴν ἀνάπαυσίν της στὰ γραπτὰ τοῦ Σέρβου ἐπισκόπου.

«Δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὸ ἔχει γράψει Ἄγγλος ἓνα τέτοιο ποίημα. Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι τέτοια, ὥστε τὸ δικὸν μας ἀγγλικὸν ταπεραμέντον δὲν θὰ μπορούσε νὰ ζήσει φυσιολογικὰ μέσα σ' αὐτὸ», συνεχίζει ὁ προλογίσας τὴν πρώτη ἀγγλικὴ ἔκδοσι. Μήπως ἄραγε τὸ δικὸν μας νεο-Ἕλληνικὸν ταπεραμέντον μπορεῖ νὰ ἀναπνεύσῃ στὸν λιβανισμένον κόσμον τῆς προσευχῆς τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας;

Προσεύχεται ὁ ἅγιος Νικόλαος «στὸ ὄνομα ὄλων τῶν ἀνθρώπων... στὸ ὄνομα ὄλων τῶν ὄντων...» καὶ λέγει: «Πάτερ ἡμῶν! ... ὁ ἐγωῖσμός μου σὲ καλεῖ Πατέρα μου. Ἡ ἀγάπη μου Σοῦ φωνάζει: Πατέρα μας!»... Παύσαμε, δυστυχῶς, πὰ νὰ κατανοοῦμε τὰ ἀπλά καὶ ἀγνά σκιρτήματα τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς, σάν αὐτὰ τοῦ Ἁγίου πρὸς τὸν Θεόν, γιὰ τὴν ἀπλῶς δὲν ἔχομε ἀνθρώπινη καρδιά. Οἱ σκέψεις μας, οἱ ιδέες μας, οἱ προβληματισμοὶ μας, οἱ λαχτάρεις μας, τὰ τραγούδια μας, οἱ «ἀγάπες» μας, ὅλα ἔγιναν «τετράγωνα», λογικά, ἐγκεφαλικῶς καθιερωμένα μέσα μας, ἐμπεριστατωμένα, διανθισμένα μὲ

σπουδαία δικανικά επιχειρημάτα...· εΐμαστε προβλέψιμοι· πολὺ «λίγοι» γιὰ νὰ λεγόμεσθε Ἄνθρωποι, («ἄνω θρώσκοντες»).

Καὶ συνεχίζει ὁ ἅγιος Ἐπίσκοπος: «Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου, μεγάλη Βασιλιά!... Κουρασθήκαμε ἀπὸ τοὺς βασιλιάδες, ποὺ καμώνονται πὼς εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· στὰ κοιμητήρια ὅμως κείτονται δίπλα σὲ ζητιάνους καὶ σκλάβους. Κουραστήκαμε ἀπὸ βασιλιάδες ποὺ χθές δήλωναν τὴν δύναμή τους σὲ κράτη καὶ ἔθνη καὶ σήμερα δὲν ἀντέχουν στὸν πόνο ἐνὸς δοντιοῦ...».

«Αὐτὴ ἡ γῆ, ποὺ γιὰ χιλιάδες χρόνια ἦταν (καὶ εἶναι!) πεδίο μαχῶν καὶ πολέμων, ἅς γίνεῖ ἓνα Σπίτι, ὅπου Κύριος θὰ εἶσαι Σὺ καὶ φιλοξενούμενοι ἐμεῖς!». Ἄραγε πὼς ἀντιδρᾷ ἡ καρδιά μας σὲ τέτοια λόγια ἀφυπνήσεως καὶ προσευχητικῆς ἐλπίδος; Μήπως στὴν θέσι τοῦ ὄργανου, τοῦ σαρκικοῦ ἀλλὰ καὶ ψυχικοῦ μέσου διὰ τοῦ ὁποῖου ἀντλοῦμε τὴν ζωὴ... μας, τοποθετήσαμε ἓναν ὑπολογιστὴ ἀκριβείας, σὰν αὐτοὺς ποὺ φτιάχνουμε καὶ ὀνομάζουμε «ἠλεκτρονικοὺς ἐγκεφάλους»; Ἡ μήπως νομίζουμε ὅτι μπορέσαμε νὰ ἀντικαταστήσουμε αὐτὸ τὸ ἀτίθασο ὄργανο, ποὺ ὅλο μᾶς ἐκθέτει στοὺς συνανθρώπους μας, μ' ἓναν τελειόμορφο ἐγκέφαλο ποὺ ἐκτελεῖ πιστὰ καὶ ἀλάνθαστα, (κατὰ τὴν λανθασμένη ἐντύπωσί μας), τὶς ἐντολὲς τοῦ «βασιλέως» καθωσπρεπισμοῦ, ποὺ ἐνθρονίσαμε στὴν θέσι του; Καὶ μένει ἀσυγκίνητος αὐτὸς ὁ βασιλιάς ἀπὸ τὰ βάσανα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀπὸ τὰ βάσανα τοῦ ἰδίου τοῦ ἀνθρώπου, (τὸν ὁποῖον κυβερνᾷ), ἀπὸ τὴν καρδιά του, ποὺ σπαρταρᾷ σὲ μιὰ γωνιά τοῦ «εἶναι», μονάχη της· δίχως νὰ μπορῇ πιά νὰ κἀνῃ τὸν ἀνθρώπο της νὰ δακρύζη, ὅταν διαβάζη ἓνα ποίημα, μιὰ προσευχὴ σὰν κι αὐτὴ τοῦ ἀρχιερέως Νικολάου Βελιμίροβιτς.

Ἵμως, «...ὅλα γίνονται σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά Σου. Μόνον ὁ ἄνθρωπος, ὅταν συναντᾷ τὸν ἄλλον ἄνθρωπο, ρωτᾷ: Ποιὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ;». Δὲν μποροῦμε πιά νὰ προσευχηθοῦμε, οὔτε μέσα ἀπὸ ἓνα τέτοιο ἀπλὸ βιβλίο, γιὰτὶ χάσαμε τὴν ἰκανότητά μας νὰ ἐπικοινωνοῦμε μὲ τὸν συνάνθρωπό μας, τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ δίπλα μας. «Εἶμαστε δυστυχεῖς, γιὰτὶ χωρίσαμε... τὴν δύναμη ἀπὸ τὴν ἀγιότητα, ἀπὸ τὴν ἀγάπη, ἀπὸ τὴν πίστη. Τελικὰ, χωρίσαμε τὴν δύναμη ἀπὸ τὴν ταπεινώση, ποὺ ἦταν κι ἡ αἰτία τῆς πτώσης μας...».

Ἐξ ἄλλου, «...οἱ ἄνθρωποι θέλουν νὰ γίνουν πατεράδες τῆς δόξας. Κι αὐτὸ εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ ἀποκορύφωμα τῆς δυστυχίας τους... Ὁλόκληρη ἡ ἱστορία μας δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀνόητη ἀπόπειρα νὰ φτιάξουμε τὸ δικὸ μας βασίλειο, τὴν δική μας δύναμη, τὴν δική μας δόξα». Δὲν συνειδητοποιοῦμε πὼς, «ἡ γῆ εἶναι ἀκόμη μικρότερη καὶ πιὸ σκοτεινὴ, ὅταν τὴν ὀνομάζουμε βασιλεία μας, ὅταν προσποιούμεσθε ἀνόητα πὼς εἶμαστε βασιλιάδες της, κυρίαρχοί της...». Γι' αὐτὸ, «...ἅς ἀρκεστοῦμε στὸ γεγονός ὅτι ὀνομαζόμετε παιδιά Σου, ἅς εἶμαστε ἰκανοποιημένοι μόνο μ' αὐτὸ. Δὲν ὑπάρχει πιὸ μεγάλη τιμὴ ἀπ' αὐτὴν, οὔτε στὸν οὐρανὸ οὔτε στὴν γῆ...».

Μᾶς φαίνεται δυσκόλο τοῦτο τὸ βιβλίο, γιὰτὶ δὲν μᾶς ἀγγίζει· δὲν μποροῦμε νὰ τὸ κατατάξουμε μέσα μας πουθενά. Τί ἐρμηνεῖα θὰ μποροῦσε νὰ χωρέσῃ σὲ μιὰ προσευχή, ποὺ σὰν «καλοὶ Χριστιανοί», πιπιλίζουμε ἀπὸ γεννησημοῦ μας, δίχως νὰ ἔχουμε ποτὲ ρουφήξῃ οὔτε σταγόνα ἀπὸ τὰ θεόσδοτα νάματά της; Δὲν καταλαβαίνουμε τὸ «Πάτερ

ἡμῶν», διότι δὲν εἶμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ· καὶ τὸ χειρότερο, δὲν θέλουμε νὰ λεγόμεστε παιδιά Του!

Ἔτσι μᾶς διαφεύγει ἡ πραγματικότητα, ἡ ἀλήθεια γυμνή, ἡ ὁποία εἶναι διαφορετική: «...Εἶμαστε περιφερόμενες σκιές, μετακινούμενος πηλός... Χωρὶς τὴν δύναμή Σου, ἡ γῆ δὲν εἶναι παρὰ ἓνα πῶμα... Πῶς θὰ μπορούσε νὰ διατηρηθεῖ ἡ ἰσοροπία στὸ σύμπαν, ἂν Ἐσὺ ἔχεις ἓνα μέτρο πρὸς ἐμᾶς κι ἐμεῖς ἔχουμε ἓνα ἄλλο μέτρο πρὸς τὸν πλησίον μας; Ἄν Ἐσὺ συγχωρεῖς τὶς ἁμαρτίες μας κι ἐμεῖς κρεμάμε τοὺς ἀδελφούς μας γιὰ τὶς δικές τους;... Εἶμαστε ὅλοι ὑπεύθυνοι γιὰ τὶς ἁμαρτίες ὄλων». «Πάτερ ἡμῶν... ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέτες ἡμῶν...».

Οἱ τρεῖς πραγματεῖες ποὺ ἀποτελοῦν τὸ δεῦτερο μέρος τοῦ βιβλίου, ἐμπνευσμένες ἀπὸ τὸ ἴδιο πνεῦμα προσευχῆς καὶ δοξολογίας πρὸς τὸν Θεόν, ἀναφέρονται ἀπλά, κατανοητά, ἄμεσα, καρδιακά «στὴν ὑπερτάτη θυσία τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴν σωτηρία μας, ποὺ ὑπερβαίνει κάθε ἄλλη ἀνθρώπινη θυσία, γιὰ ὅποιονδήποτε λόγο κι ἂν ἔγινε αὐτή», ὅπως ἀναφέρει ὁ μεταφραστής.

«Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ, γιὰ μᾶς τοὺς ἁμαρτωλούς, εἶναι ἡ τιμὴ τῆς λυτρώσεώς μας». Σὰν νὰ μᾶς καλῆ νὰ ἀναστηθοῦμε ἀπὸ θανάσιμο λήθαργο, ὁ ἅγιος τῆς Ζίτσας, ἀπευθυνόμενος σὲ ὅσους νοιώθουν ἁμαρτωλοί, χρεῶστες, ἀπελπισμένα μόνοι καὶ πένητες, σὰν τὴν αἰμορροῦσα τοῦ Εὐαγγελίου, σὰν τὸν τυφλό, ποὺ φώναζε ὄλο καὶ δυνατότερα: «Υἱὲ Δαυὶδ ἐλέησόν με», σὰν τὸν ληστή τοῦ Σταυροῦ, ποὺ ξεψυχώντας ψέλλιζε: «Μνήσθητί μου Κύριε...». Οἱ «βολεμένοι», αὐτοὶ ποὺ περνοῦν καλά, οἱ καταξιωμένοι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, δὲν μπορούν νὰ μετέχουν σ' αὐτὸ τὸ μήνυμα χαρᾶς καὶ ζωῆς. Ἐξ ἄλλου, μόνον οἱ πρῶτοι εἶναι σὲ θέσι νὰ καταλάβουν πῶς «...ὅταν ἓνας ἁμαρτωλὸς πεθαίνει γιὰ ἓναν ἄλλο ἁμαρτωλό, ἡ θυσία περνάει ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ ἄνθρωπο. Μὰ ὁ Χριστὸς ἦταν τελείως ἀναμάρτητος. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ θυσία Του εἶναι ἀπερίοριστη σὲ χρόνο, σὲ χῶρο καὶ σὲ ἀξία...».

Τὸ μυστήριον τῆς «ἐπιθέσεως» τῶν χειρῶν, εἶναι ἡ δευτέρα πραγματεία τοῦ ἐπισκόπου Νικολάου Βελμίροβιτς, καὶ ἀναφέρεται στὸν τρόπο μεταδόσεως τῆς θείας Χάριτος κατὰ τὴν χειροτονία τῶν ἱερέων, ἀλλὰ καὶ μέσῳ αὐτῶν εἰς τοὺς πιστούς, διὰ τῆς ἀφῆς τῆς κεφαλῆς ἢ ἄλλων σημείων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ἐνα πλῆθος ἀναφορῶν εἰς τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη, ἀρμονικὰ ξεδιπλωμένων μέσα στὸ κείμενο, ζωντανεύουν περιπτώσεις ἰάσεων καὶ παντοδαπῶν ἄλλων θαυμαστῶν σημείων, ποὺ ἡ θεία Χάρις ἐκπλήρωσε διὰ τῆς ἀφῆς θεοφόρων ἀνδρῶν καὶ πρωτίστως τοῦ ἰδίου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὴν ἱερὰ Παράδοσι ἐκφράζει ὁ μακαριστὸς ἐπίσκοπος τῆς Ζίτσας, ὡς αὐθεντικὸς φορέας τῆς, καὶ εἰς τὴν τρίτη πραγματεία τοῦ βιβλίου, ἡ ὁποία ἀναφέρεται «στὴν φύση τῶν ἀγγέλων, στὶς ἀγγελοφάνειες, στὴν διακονία τῶν ἀγγέλων, τόσο στὴν Ἐκκλησία ὅσο καὶ στοὺς πιστούς, στὴν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ», ὅπως προΐδεάζει τὸν ἀναγνώστη ὁ Πέτρος Μπότσης στὰ «λίγα λόγια τοῦ μεταφραστή».

Ὁλοκληρώνοντας τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον, δικαίονομε ὅσους ἀποκαλοῦν τὸν ἐπίσκοπο Νικόλαο Βελμίροβιτς «Χρυσόστομο τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας». Ἄξιος ὁ κόπος τοῦ

ἐπιμελητοῦ καὶ μεταφραστοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἐκδόσεως. Εἴθε νὰ ἀνοίξουν καὶ οἱ καρδιές
μας, νὰ πέσουν μέσα μας τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου, νὰ κάμουν τὴν ψυχὴ ἀπλή, ταπεινὴ,
μετανοιωμένη, βασίλισσα προσευχομένη.

Ὁ βιβλιοφόρος
